

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ πολυτέλεια ἠϋξανε πάντοτε, ἀντὶ ἀργυρῶν κατεσκευάσθησαν κάτοπτρα ἐκ χρυσοῦ, ἐπὶ δὲ τῶν αὐτοκρατόρων τὰ ἀργυρᾶ ἦσαν τόσῳ κοινά, ὥστε ἐγκατέλιπον αὐτὰ εἰς τοὺς δούλους.

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐφευρέθησαν ἐν Σιδῶνι τὰ ὑάλινα κάτοπτρα, ἢ χρῆσις ὅμως αὐτῶν ἐβράδυνε νὰ γενικευθῇ. Ὅπως δὴ ποτε τὰ νέα ταῦτα κάτοπτρα ἔτυχον βραδύτερον ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς, τὰ δὲ μέταλλα ἐγκατελείφθησαν καθ' ὅλοκληρίαν. Εἶτα κατεσκευάζοντο ὑάλινα καὶ ἐν Ῥώμῃ.

Ἄλλ' ἢ εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν ἐπιδρομὴ τῶν βαρβάρων καὶ ὁ διαμελισμὸς αὐτῆς κατέστρεψαν τὴν ὑαλοουργίαν καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν κατόπτρων καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν, ἐκτὸς τῆς Ἑνετίας. Ἐν Ἑνετίᾳ ἡ καθρεπτοποιία μεγάλως ἀνεπτύχθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ἀλλὰ τὰ ἐνετικὰ κάτοπτρα ἦσαν μικρά, καίτοι λευκώτατα καὶ καθαρώτατα. Ἡ Ἑνετία διετήρησεν ἐπὶ πολὺ τὸ μονοπώλιον τῆς καθρεπτοποιίας· οὐδὲν ὑαλοουργεῖον ἐτόλμα νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὰ ἐνετικά, μέγα δ' ἐνετικὸν κάτοπτρον ἐθεωρεῖτο ὡς περιουσία. Μεταξὺ τῶν δώρων, τὰ ὅποια ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Ἐρρίκος ὁ Δ' ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας συγκατηριθμεῖτο καὶ μέγα ἐνετικὸν κάτοπτρον. Ταῦτα ὅμως εἶχον μεγίστην ἀξίαν καὶ ἐπομένως ἦσαν προσιτὰ μόνον εἰς τὰ βαλάντια τῶν βασιλέων καὶ μεγιστάνων. Ἄλλὰ τὰ κάτοπτρα ταῦτα, τὰ ὅποια ἐπλούτισαν τὴν ἐνετικὴν δημοκρατίαν, ἦσαν ἀληθεῖς νάνοι ἀπέναντι τῶν σημερινῶν, τὸ δὲ μονοπώλιον τῆς Ἑνετίας διήρκεσε μέχρι τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ὅτε ἡ καθρεπτοποιία ἐγενικευθῆ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην.

N*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ μικρᾶς περὶ κοράκων σημειώσεως, δημοσιευθείσης ἐν προηγουμένῳ φύλῳ τῆς «Ἑστίας» λαθῶν ἀφορμῆν ὁ ἐν Καρδαμύλῃ κ. Δ. Πετρεῆς, ἐπιστέλλει ἡμῖν τὰ ἐπόμενα περὶ τῆς νοημοσύνης τοῦ πτηνοῦ τούτου, ἅτινα καταχωρίζομεν ἐνταῦθα ὡς ἀξία τῆς περιεργίας τῶν ἀναγνώστων ἡμῶν.

«Τὸ 1868 ἔτος ὁ πατήρ μου ἠγόρασε παρὰ διαβάτου νεοσσὸν κόρακα, ὅστις μετ' οὐ πολὺ ἐγένετο τέλειον πτηνόν. Ἐξημερώθη τάχιστα καὶ τοσοῦτον ἐξωκειώθη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε ἐλευθέρως καὶ ἀφῆδως εἰσῆρχετο εἰς διάφορα τῆς κωμοπόλεως ἐργαστήρια. Ἦν ἐπιρρεπὴς εἰς τὸ κλέπτειν ἔκλαπτε δὲ πρὸ πάντων πᾶν εὐμετακόμιστον χάλκινον ἢ σιδηροῦν ἀντικείμενον· τὰ ὑάλινα ἤρρασκετο νὰ θραύῃ ῥίπτων αὐτὰ διὰ τοῦ ῥάμφους ἀπὸ τῆς τραπέζης ἢ ἀπὸ τοῦ μέρους, ἐν ᾧ ἦσαν ἀποθεθειμένα. Ἡμέραν τινὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον ῥάπτου, ἐκάθησεν ἐγγὺς τῆς ῥαπτικῆς τραπέζης καὶ μετὰ προσοχῆς ἐφ' ἱκανῆν ὥραν παρετήρει τὴν κινουσαν τὴν βελόνην χεῖρα τοῦ ῥάπτου, ὅστις εὐχαριστεῖτο βλέπων τὸ

πτηνὸν ἀρεσκόμενον εἰς τὴν τέχνην του. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ ῥάπτης πορευθεὶς πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλης ἐργασίας, ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὴν δακτυλῆθραν αὐτοῦ μετ' ὀλίγον δ' ἐπανεβλῶν ἐξεπλάγη μὴ εὐρῶν αὐτὴν ἠρεύνησε τὰ θυλακία του, ἠρεύνησεν εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐργαστηρίου, ἀλλ' εἰς μίαν ἐμνήσθη ἐπὶ τέλους, ὅτι εἶχε συναναστροφὴν μετὰ τοῦ κόρακος, ὅστις ἐφημίζετο ἐπὶ κλοπῇ· ὅθεν μετέβη εἰς τὸ κατάστημα τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἀνεκάλυψε τὰς ὑπονοίας του εἰς τὸν ἐν τῷ καταστήματι εὐρεθέντα θεῖόν μου, ὅστις μετ' οὐ πολὺ ἀνεκάλυψε, ποῦ ὁ κόραξ εἶχε κεκρυμμένην τὴν δακτυλῆθραν. Τὴν τροφήν, ἣν ἔδιδέ τις αὐτῷ, οὐδέποτε ἢ σπανιώτατα ἔτρωγεν ἀμέσως· εἰσῆγεν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ σάρυγγος, ὅστις ἄνευ ὑπερβολῆς ἦν χωρητικότητος μιᾶς λίτρας, καὶ ἀπερχόμενος εἰς μέρος ἀπόκεντρον ἐξέβαλλεν αὐτὴν, καὶ ἂν μὲν ἐπεινα τὴν ἔτρωγεν, ἄλλως ἔσκαπτε λάκκον διὰ τῶν ὀνύχων καὶ ἐπαπέθετεν αὐτὴν, μετ' ὃ τὴν ἐκάλυπτεν ἐπιμελῶς διὰ γώματος ἢ καὶ ἄλλων ὑλῶν· ὁσάκις δὲ ἐνόει, ὅτι εἶδέ τις τὴν ἀποθήκην του, ἐπέτρεφε μετ' ὀλίγον καὶ μετεκόμιζεν ἄλαχρῶ τὸ ἀποθεθὲν, ἐπανελάμβανε δὲ τοῦτο μεχρῖσού ἐπίστευε τὴν λείαν τοῦ ἐξησφαλισμένην· τοῦτ' αὐτὸ ἔπραττε καὶ ὡς πρὸς τὰ κλοπιμαῖα, καὶ τὰ ἀντικείμενα (νομίσματα, ἢ κλεῖθρα κινωτίων), ἅπερ πολυλάκις χάριν παιδιᾶς ἔρριπτον πρὸς αὐτόν. Πλειστάκις συνῆπτε μάχας πρὸς τοὺς κύνας, καὶ ἐνίοτε ἐξεδίωκεν αὐτοὺς ἐκ τῶν κρεοπωλείων, ὅπου ἔσπευδεν, ὁσάκις ὠσφραίνετο ἐκδερόμενον σφάγιον, ἵνα λάβῃ τὴν μερίδα του. Διευνικτέρευεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐλαιοδένδρων, καὶ ὁσάκις ἦκουε τοὺς κύνας ὠρυόμενους ἐμμεῖτο τὴν φωνὴν αὐτῶν. Εὐρίσκειτό ποτε, ἴσως πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς, ἐκτὸς τῆς ἀγορᾶς, ὅτε κατὰ συγκυρίαν στίφος κοράκων ἐπέπεσε κατ' αὐτοῦ, καὶ ἂν μὴ ἔτρεχε πρὸς βοήθειάν του ὁ πατήρ μου, ὅστις ἤκουσε τοὺς κρωγμοὺς του, ἦθελεν ἀποθάνει ἐκ τῶν πληγῶν τῶν ὁμοφύλων του. Ἐκτοτε ὁσάκις ἤκουε κρωγμοὺς κοράκων, ἔσπευδε πρὸς ἀνεύρεσιν αὐλοῦ. Ὡνομάζετο δὲ «Χατζῆς», καὶ ὁσάκις ἐκαλεῖτο διὰ τοῦ ὀνόματός του, ὑπέεικεν ἀμέσως, κυρίως ὅμως εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ πατρὸς μου, οὐ, φαίνεται, ἐγένωσκε τὴν φωνήν.

»Καὶ ταῦτα μὲν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γινωρίζω. Ἐξ ἀρηγήσεως δὲ γινώσκω, ὅτι οἱ κόρακες τρώγουσιν οὐ μόνον λαγωούς, ἀλλὰ καὶ ἀρτιγεννήτους ἀμνοὺς ἢ ἐρίφια, ἀρπάζοντες αὐτὰ ἐκ τῶν ποιμνιστάσιων ἢ καὶ ἐκ τῶν ἀργῶν. Ἐντεῦθεν ὡς καὶ ἀλεξικόρακον, πρὸ ἡμῶν, οἱ ποιμένες ἐθέλουσι νὰ κρεμῶσιν ἐγγὺς τοῦ ποιμνιστάσιου ὄπλον ἢ πέλεκυν ἢ καὶ ἄλλο τι σιδηρὸν ἐργαλεῖον, πρεσβεύοντες, ὅτι ἡ ὀσμὴ τοῦ σιδήρου ἐκδιώκει αὐτοὺς ἢ ἰδέα δ' αὐτῆ ἴσως δὲν εἶνε σφαλέρᾳ, διότι κἀγὼ παρετήρησα, ὅτι ἔνοπλος δυσκόλως δύναται νὰ πλησιάσῃ κόρακα, ἐν ᾧ ἄλλως δὲν ποιεῖται ἐκ τῆς προσοχῆσεως.

»Ἐκ τοῦ παρ' ἡμῖν ἐπὶ διείκην περίπου τραφέντος κόρακος, ὅστις ἀπέθανεν ἐκ κτυπήματος δημοδιδασκάλου τινός, ἠλάσκοντος τὴν ἐτέραν πτέρυγα αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκ πλιγγῆς κατενεχθείσης ὑπὸ ἀγροικοῦ χωροβύλακος, παρετήρησα ὅτι τὰ πτηνὰ ταῦτα σὺν τοῖς ἄλλοις διακρίνει ἄκρα νοημοσύνη καὶ πονηρία.